

Församlingens hemlighet

Församling, gudstjänst och nattvard har varit centrala delar i det kristna livet ända sedan den första pingsten. De hänger ihop. I livet, liksom i den berättelse som bildar ram i det här projektet. Använd gärna flera tillfällen till projektet, försök inte hinna med alla delarna på en gång! Varför inte låta en hajk över en pingsthelg ta upp och binda samman de olika delarna?

Innehåll

Pingsten - Anden

Kyrkan - Församlingen

Gudstjänsten - Nattvarden

Berättelsen är fritt formad utifrån Lukasevangeliet och Apostlagärningarna. Läs gärna texterna; Luk 22:14-23, 36-53, Apg 1:1-2:47.

Till dig som berättar

Detta är en berättelse till för att berättas — inte bara läsa upp. Läs den därför många gånger, prova att berätta den högt för dig själv eller någon i din närhet. Försök bli berättaren. Känn efter; hur var det när Jesus lämnat lärjungarna efter uppståndelsen? Det viktiga är inte att alla detaljer blir rätt utan att den får färg och liv genom dig. Om du vill kan du skriva stödord som du använder när du berättar, det är lättare än att hitta i en hel text. Kom ihåg att tystnaden ofta säger mer än orden — gör pauser!!!

En lärjunges berättelse...

"Jag var förvirrad och glad på samma gång. Han lever! Vi hade alla fått se honom, hört honom, ja, vi hade t o m ätit med honom. Men nu var han borta igen. Jag visste inte riktigt vad jag skulle tro. Hade han lämnat oss för gott? Skulle han komma tillbaka?

Petrus hade tagit kommandot som vanligt. Inte för att det gjorde något, men ibland tyckte jag att han var lite stöddig. Det var ju faktiskt han som ljugit och sagt att han inte kände Jesus den där gången vid elden utanför översteprästens hus. Men det var då. Det ville jag inte tänka på nu. Ingen av oss hade förresten varit särskilt modig...

Men vad skulle hända nu? Han hade sagt till oss att vänta i Jerusalem. Vänta på kraft ifrån himlen. Vadå för kraft? Ingen av oss visste riktigt.

För det mesta höll vi till i samma rum som vi ätit med honom i den där speciella gången, vid påsk. Då när han sa att en av oss skulle förråda honom. Då när han bjöd oss av bröd och vin efter att vi ätit och sa att det var hans kropp och blod. Jag minns fortfarande hur det smakade, som det aldrig smakat förr. Det var samma bröd och vin som vanligt och ändå så annorlunda. Sedan hade vi gjort det en gång till, efter att Jesus lämnat oss. Delat bröd och vin som den gången, precis som han sagt. För att hålla hans minne vid liv.

Petrus hade sett till att vi blev tolv igen. När Judas var borta behövde vi någon ny för att det skulle kännas helt. Det var som om han lämnat ett stort svart hål efter sig som alltid fanns där. Som alltid påminde oss om mörkret. Mattias och Justus kom på förslag som ersättare. Båda hade varit med oss länge och var omtyckta. Men vem skulle det bli? Vi bad Gud om hjälp och så kastade vi lott. Det blev Mattias.

Kanske var det det som behövdes. Att vi blev fulltaliga. Vi hade nog allihop börjat bli lite otåliga. Åtminstone hade jag det. Det hade gått många dagar sedan han bett oss vänta i Jerusalem. Vad väntade vi på egentligen? Vad skulle hända? Och när? Vi hade frågat honom den gången, alldeles innan han lämnade oss. Då hade han svarat att det inte var vår sak att veta det. Men så äntligen, alldeles efter att vi utsett Mattias, hände det.

Så här efteråt är det svårt att beskriva vad det var som egentligen hände. Men jag minns mycket väl hur det kändes. Vi hade samlats på pingstdagen — ingen fick ju arbeta då — för att avsluta påskfirandet med vårofferfest. Plötsligt var det över oss! Det var som en eldstorm, eller en stormvind. Det dånade och brusade och hela huset skakade. Åtminstone kändes det så. Det var överallt omkring mig men ändå var det på insidan det hände. Någon sa efteråt att det såg ut som om vi brann.

Sedan, när vi mötte alla som samlats av uppståndelsen, började vi tala. Berättade om den Gud vi trodde på. Jag med.

Ingen av oss var längre rädd och det märkligaste av allt; de förstod oss. De kom från alla världens hörn och ändå förstod de! Det var som om alla murar vara rivna mellan människor. Jag förstod varför han sagt att det var en hjälpare som skulle komma, för precis så kändes det. Vi hade fått hjälparen!

Efter den dagen var allt så annorlunda. Många kom till oss. Många blev döpta. De trodde på Herren och ville dela vår gemenskap. Vi som varit med honom, lyssnat och vandrat med honom fick berätta för de andra. Berätta om allt det roliga, allt det svåra.

Ofta träffades vi hemma hos någon, bad tillsammans, delade bröd och vin. Bäst av allt var att alla var så generösa. De som ägde mycket delade med sig åt slavar och fattiga. Ingen behövde svälta och var någon sjuk var det många som kom på besök. Det var en härlig tid. Alla verkade uppskatta oss. Men hela tiden gnagde en fråga inuti mig; hur länge skall det vara? När kommer han tillbaka?"

Här nedan följer förslag på hur du kan arbeta med berättelsen som utgångspunkt. Även om det finns ett förslag till åldersanpassning så får du själv välja och vraka efter mognaden och behovet hos din grupp.

Pingsten och Anden

Pingsten kallas ofta för församlingens födelsedag, men det temat glöms lätt bort i skollov och konfirmationshögtider. Därför kan det vara bra att låta pingstens samband med ande — församling — gudstjänst — nattvard bli tydligt för scouterna.

Både pingst och Ande blir lätt abstrakta begrepp. Försök därför att göra samlingen så konkret som möjligt. Använd faktarutorna och din fantasi. Ta med uppslagsverk och låt scouterna göra upptäckter själva. Vad betyder pingst? 50 vadå? 50 från vad?...

Att göra

Pingsten är en högtid i kyrkoåret

- Gör en kyrkoårskalender och lägg den parallellt med scoutprogrammet och kalendern.
- Samtala om vad de olika högtiderna har för biblisk bakgrund, läs gärna texterna. Använd uppslagsverk, kalender och din pastor!
- För att konkretisera och hjälpa minnet kan man jämföra kyrkoåret med årstidsväxlingarna. Det kan med fördel pågå under ett helt år där ni klistrar upp foton eller växter för var årstid.

I påsktid går naturen från "död till liv" (Jesu död och uppståndelse), i pingsttid spirar grönskan (församlingen växer), under trefaldighetstiden mognar grönskan och frukten kommer (bibeltexter om vårt liv, medmänniskan etc), under hösten dör det gröna och skörden bärgas (Alla helgons dag och domsöndag), när det är som mörkast får vi tända ljus i väntan på ljuset (julevangeliet), när vintern är som mest bister vilar naturen i väntan på nytt liv (fastetiden är en förberedelsetid för påsken).

Fakta

"Pingst" kommer av det grekiska ordet pentekoste = femtionde, den femtionde dagen efter påsk. Det var ursprungligen en vårens skördefest som firades sju veckor efter första dagen i det osyrade brödets högtid. Se vidare "högtider" i Bibelns uppslagsdel eller använd annat uppslagsverk.

En treenig Gud

Pingsten är också treenighetens högtid. Anden ges till församlingen.

- Använd olika bilder för treenigheten, till exempel isen, vattnet och ångan — samma substans men olika former. Gör gärna praktiska experiment med att frysa, koka, kyla ner etc. Se även Naturligt/Vatten — ett unikt ämne.
- Jämför människokroppen med treenigheten; Skapare — kroppen, Sonen — själen, Anden — anden. Samtala om vad själ och ande är hos oss. Var sitter samvetet? Var sitter "det religiösa"?
- Samtala om vilken funktion de olika delarna i treenigheten har; Fader/skapare, Sonen/uppenbarare, Anden/närvaron.

Språk och bekännelse

- Läs apostoliska och nicenska trosbekännelsen och sätt in dem i treenighetens sammanhang. Gör en tydlig indelning och fundera över de olika delarnas funktion i relation till dig och mig idag.
- Jämför berättelsen om språkföbistring i 1 Mos 11:1 ff med språkundret i Apg 2:1 ff. Vilken "anda" har vårt språk idag; splittrande eller helande?

Den heliga Anden

Anden är oerhört abstrakt. Försök konkretisera så mycket som möjligt.

Symboler för Anden

Skriv ner olika ord för anden på lappar och rita symboler/bilder till (Ande, den heliga Anden, vind, eld, duva, hjälpare...). Sätt samman ett "andligt" collage och samtala om vad de olika bilderna innehåller.

Bibeln om Anden

Använd en biblisk uppslagsbok och slå upp olika bibelord om Anden. Vad säger de? Rita och skriv.

Sitt vid elden

Gör upp en eld och sätt er omkring. Tala om eldens olika förutsättningar och funktioner; vad behövs för att det ska brinna? Vad använder vi elden till? Försök föra över bilderna på Anden. Tala om Anden som Guds närvaro hos oss. Vad krävs för att den ska "fungera"? Vad åstadkommer Anden?

Fakta

Hebreiskan har samma ord för Ande, Andedräkt och Vind "ruach" (se t ex 1 Mos 1:2, 2:7). Det grekiska ordet "pneuma" används både för Anden (Guds) och människans ande.

Andens gåvor och tjänster

Ta 1 Kor 12 som utgångspunkt för ett samtal om gåvor och tjänster (talanger och färdigheter). Även här kan det vara bra att rita och skriva. Observera att listan på gåvor snarare är exempel än en fullständig uppräkningslista (jfr Rom 12:6-8) och att Anden fördelar gåvorna till var och en (v. 11). Gåvorna är *inte någon merit för mig själv utan till andra människors tjänst!*

Kyrkan/Församlingen

Kyrkans födelsedag är pingsten, den är en skapelse av Anden (se trosbekännelsernas tredje artikel och Apg 2). Församlingen är ofta en ganska okänd storhet för barn och tonåringar därför är det viktigt att den blir till "kött och blod". Om du själv är medlem, berätta varför du är med och vad församlingen betyder för dig. Eller besök någon medlem och låt den berätta, gärna någon gammal scoutledare som kan anknyta till scoutmiljön. Scouterna kan baka något som ni tar med och bjuder på!

Att göra

Utgå från Paulus bild av församlingen som kropp i 1 Kor 12.

Församlingen – en sprattelgubbe?

Gör en stor sprattelgubbe av kroppen (alla kan få rita sin favoritkroppsdelen). Låt var och en berätta vad just den kroppsdelen är bra till. Skriv dit olika funktioner i församlingen på händer fötter etc. Ta Rom 12 som utgångspunkt, låt alla på nytt välja den del de vill och motivera varför. Samtala om hur bilden stämmer med församlingen och om vad som krävs för att kroppen ska vara hel. Vilka delar är outhärliga och vilka är outhärliga — finns det några sådana?.

Dramatisera

Dramatisera bilden av kroppen i 1 Kor 12:14-31 översatt till församlingen i nutid. Vad skulle hända om alla var "fötter"... Låt fantasin och humorn flöda! Hur skulle ett styrelsesammanträde om verksamheten se ut om alla var barn/pensionärer/kvinnor/männ...?

Visionera och värdera om församlingen - 1

- Låt halva gruppen rita en bild var, eller en tillsammans, (om du vill kan du använda bilden av trädet från Joh 15:1-10) av församlingen som de upplever den idag och andra halvan rita en bild av församlingen så som de vill att den ser ut om tio år. Jämför bilderna och samtala om skillnader och likheter. Fundera över hur visionen ska bli verklighet och vem som ska göra den verklig.
- Låt var och en rita ner vem/vad den tycker är viktigast i församlingen. Gör ett collage och gradera sedan tillsammans vem/vad som är viktigast. Samtala utifrån 1 Kor 12:22-26.

Fakta

Kyrka/församling: I NT har det grekiska ordet "ekklesia" översatts omväxlande med kyrka och församling. "Kyrka" då det syftar allmänt på alla kristna (den världsvida församlingen) och "församling(ar)" då det syftar på de kristna på en, eller flera, bestämda platser.

Värderingsövning om församlingen - 2

En värderingsövning till vilken du förbereder en rad påståenden om församlingen. Till exempel:

- Pastorn är församlingens viktigaste medlem.
- I kyrkan får man säga vad man vill.
- Gudstjänsterna är tråkiga. Osv.

Dela in rummets hörn i olika åsikter:

- instämmer helt
- instämmer delvis
- instämmer inte alls
- egna åsikter.

Läs ett påstående och låt alla få tid på sig att fundera och gå till "sitt" hörn. Låt sedan hörnen prata sig samman om en motivering till sitt ställningstagande och redogöra för den. Samtala utifrån värderingsövningen. Se även Vardagligt/Över gränserna, Sinnligt/Drama.

Vad ska vi ha församlingen till?

Låt deltagarna intervjua personer i olika åldrar. Gör gärna "hembesök" hos församlingens äldre medlemmar. Ta med, och bjud på, fika. Det är uppskattat både av de äldre och tonåringarna! Låt dem också komma med egna förslag. Jämför gärna med andra gemenskaper; familjen, fotbollslaget, scoutkåren...

Samtala

- Vad skiljer församlingen från andra föreningar?
- Hur ser "minsta möjliga" församling ut?
- Vad krävs för att det ska vara en församling? (Se till exempel Svenska Missionskyrkans konstitution).

- Vad är församlingens uppdrag? (Se missionsbefallningarna i slutet av varje evangelium och i början av Apostlagärningarna).
- Konkretisera genom att skriva ett förslag till den egna församlingens styrelse - följ med i vad som sker!
- En användbar modell att tänka utifrån är Bibelns bilder av församlingen som kropp och träd. Vad krävs för att trädet ska leva? Vad krävs för att kroppen ska fungera?

Gudstjänsten och nattvarden

I det följande låter vi gudstjänsten och nattvarden höra ihop eftersom nattvarden är gudstjänstens konkretion. Vi har olika traditioner i olika församlingar så du får följa din egen; sära på dem, eller hålla ihop.

Det finns många motiv i gudstjänsten och nattvarden, till exempel gemenskap, förlåtelse, sökande, nåd, hopp, mysterium, tacksamhet, beaktelse, undervisning... Alla upplever vi dem olika. Börja därför alltid i deltagarnas erfarenheter. Är de bra eller dåliga?

Vad har de varit med om? Låt dem berätta och berätta gärna själv!

Att göra

Gudstjänst - learning by doing!

Gör en gudstjänst och fira den — gärna med hela församlingen! De flesta har tillräckliga referenser till vad en gudstjänst är för att kunna skapa något tillsammans. Men låt inga moment vara självklara!

- Fundera först över vad som gör en samling till en gudstjänst. Ordet "möte" kan vara till hjälp. Ett särskilt tillfälle till möte med Gud, mig själv och andra människor. Vad underlättar det mötet? Försök gemensamt finna 3-5 "grundstenar" att bygga på (till exempel vi är tillsammans, vi söker Gud, Gud möter oss, Gud sänder oss).
- Bygg sedan på dessa grundstenar i olika grupper. Försök hitta så många praktiska uppgifter som möjligt. Till exempel smycka gudstjänstplatsen, måla en predikan, baka nattvardsbröd osv.
- Välj gärna en annan plats att vara på än det traditionella gudstjänstrummet — det befriar från inlärda mönster! Var respektfull mot din församlings inställning till barn och nattvard, men också mot din egen.
- För gärna samtal med pastor och andra. Vad motiverar deras inställning?
- Låt mysteriet leva. Tilltro Gud att ge människor den upplevelse de behöver. "Rätta" aldrig någon i gudstjänsten. Det som känns viktigt och riktigt för dig behöver inte vara det för en annan.

Fakta

Det svenska ordet nattvard härstammar från nattvard/aftonvard i betydelsen kvällsmåltid (jfr påskmåltiden och den första nattvarden som skedde på kvällen.

Fakta

På grekiska heter det "eukaristi" vilket egentligen betyder tacksamhet, tacksägelse. Från början en del av en vanlig måltid med rötter i den judiska påskmåltiden. (Se Luk 22:14-23, 1 Kor 11:17-34)

Förbered

Be någon (pastor, diakon, ungdomsledare eller annan) att komma och berätta om nattvardsordningen i din församling. Visa kalken, patén (fatet), vinet och brödet.

Om det finns möjlighet; baka nattvardsbröd och låt gruppen delta i nästa nattvardsfirande i församlingen. Delta som mottagare av gåvorna men också i textläsning, bön och utdelande.

Dramatisera 1

Gör en dramatisering av någon av nattvardstexterna, till exempel Luk 22:14-23. Skapa stämning genom att berätta om det som hänt före och som strax skall hända.

Dramatisera 2

Skriv ett drama med moment ifrån flera texter som berör nattvarden: Matt 26:14-35, Mark 14:12-31, Luk 22:14-30, Joh 13:1-17, 1 Kor 11:17-34. Spela upp det och samtala om vad som är centralt i nattvarden.